

El llenguatge

Encallar ^{30/v/1979}

En tots els aspectes de la vida, en la marxa i en el funcionament dels nostres afers, dels vehicles, de les màquines, de tota mena de coses que, normalment, haurien de fer via, de lliscar, de fluir, corgeixen traves, obstruccions, entrebanca. Els automobilistes, per exemple, en saben alguna cosa, d'aquests obstacles que els priven d'anar tan de pressa com voldrien o com els permetria la potència del vehicle que menen, encara que no ho solen indicar amb els termes més propis i adequats.

Per a l'expressió d'aquesta interrupció del normal funcionament d'una cosa disposem d'un verb que, sens dubte paral·lelament al progressiu augment dels entrebanca en tots els ordres de la vida, ha anat ampliant l'extensió del seu significat o, potser dit més exactament, els seus casos d'aplicació: el verb encallar, usat també pronominalment, és a dir, encallar-se. El verb encallar es relaciona etimològicament amb el mot call, en el seu significat de «pas estret», i era inicialment aplicat a vehicles —carruatges— o embarcacions aturats per un obstacle que travava el seu moviment. Per extensió, diem també avui que s'encalla una màquina, un engranatge, una arma de foc, qualsevol element que de sobte deixa de lliscar per on ho hauria de fer. I, en sentit figurat, diem que Forador es va encallar al mig del discurs o que els negocis s'han encallat. I, encara, podem usar encallar com a verb transitiu: La pois va encallar el mecanisme.

El castellà posseeix també el verb encallar però ha reduït el seu ús al llenguatge mariner, és a dir, encallar una embarcació. En canvi, ha desenvolupat semblantment a com hem fet nosaltres amb encallar el seu verb «atascar», aplicat, parlant per exemple de vehicles, a la interrupció de la seva marxa abans a causa del fang o d'un sot i avui, més freqüentment, a causa de la densitat de la circulació. Això ha fet que aquest verb sigui avui molt usat i que s'hagi infiltrat en el nostre llenguatge col·loquial del qual hauria d'ésser inexorablement bandejat.

A aquest propòsit, cal tenir també en compte els sinònims del verb encallar, molt nombrosos, encara que alguns poc usats o de sentit molt especialitzat. No es poden deixar de banda, però, embussar, amb l'utilíssim substantiu embus (un embus de cotxes), empantanegar, forma molt popular i genuïna, enterrillar (parlant d'un mecanisme) i els més genèrics i cuites costacuitzar i costruir.

Albert Jane